

Història del Dret i de les Institucions

Codi: 102197

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	FB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Olga Paz Torres

Correu electrònic: Olga.Paz@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent extern a la UAB

Albert Estrada i Rius

Daniel Vallés Muñío

Josep Cañabate Pérez

Laura Casas Díaz

Sebastià Solé i Cot

Prerequisits

L'assignatura Història del Dret i de les Institucions no requereix coneixements o requisits específics previs.

Objectius

Es tracta d'una assignatura de formació jurídica bàsica.

L'assignatura proporciona: a) el coneixement de l'estructura bàsica i l'evolució del dret peninsular en el marc de la història europea; i b) les claus històriques imprescindibles per a l'adquisició de la cultura jurídica que la complexitat dels nostres dies exigeix dels juristes.

La Introducció de l'assignatura ofereix la terminologia i els elements conceptuals i metodològics indispensables per a la seva comprensió.

En les altres seccions del programa, que constitueixen el cos de l'assignatura i que es refereixen als diferents períodes històrico-jurídics, s'expliquen sumàriament les bases econòmiques i socials de cadascun, les característiques generals del Dret amb els seus elements formatius, les fonts jurídiques (normatives, d'aplicació del Dret...) i les institucions més importants, centrat en el territori de l'Espanya actual i en les diferents comunitats polítiques en què ha estat dividida a través de la Història, i emmarcat en la cultura, la política i el Dret del món occidental.

L'assignatura també centra part del programa en l'anàlisi de la història social i jurídica amb perspectiva de gènere, de manera que les categories històriques i jurídiques tradicionals demostrin la construcció en

determinades etapes històriques d'un model basat en la discriminació per raó de sexe, amb la qual cosa l'anàlisi a través del gènere esdevé fonamental.

Competències

- Contextualitzar les diferents formes de creació del dret en la seva evolució històrica i en la seva realitat actual.
- Defensar i promoure els valors bàsics de la convivència en democràcia.
- Demostrar que es comprenen i es coneixen les principals institucions polítiques i privades en la seva gènesi i en el seu conjunt amb els seus respectius.
- Demostrar que es té una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Dominar les tècniques informàtiques per obtenir la informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.) i per comunicar dades.
- Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un temps limitat.
- Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
- Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Contextualitzar, en els marcs històrics espanyol i europeu, les fonts del dret i les diverses modalitats de creació del dret.
2. Contrastar l'estreta vinculació que hi ha al llarg de la història entre l'ordre jurídic, el social, el polític i l'econòmic.
3. Defensar i promoure els valors bàsics de la convivència en democràcia.
4. Definir la gènesi i l'evolució fonamental de les institucions públiques i privades a Espanya, des de l'edat mitjana fins a l'edat contemporània, i de les constitucions i els codis.
5. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
6. Distingir críticament, en el marc d'una primera aproximació històrica, altres drets i altres raons jurídiques.
7. Distingir els conceptes jurídics i l'acció de les institucions que responen a pràctiques socials inserides en contextos històrics determinats.
8. Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un temps limitat.
9. Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
10. Revalorar la significació històrica del dret, no només com a manifestació del poder sinó sobretot com a emanació de la societat i els seus agents.
11. Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
12. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
13. Utilitzar les fonts i els documents històrics, fent atenció especialment a les bases digitalitzades de textos i als bancs de prosopografia jurídica.

Continguts

Els diferents continguts s'agrupen en les següents unitats, que bàsicament consisteixen en una introducció general i quatre períodes identificables des del punt de vista jurídic (amb una expressió adoptada per alguns grans mestres de la historiografia jurídica italiana, podria dir-se que cadascun d'aquests períodes es correspon amb una experiència jurídica diversa, en la història i en relació amb el present):

1. Introducció metodològica i conceptual. Història i Dret: mètode comparatiu; consciència històrica del Dret; de l'humanisme a la ciència jurídica moderna. Importància de la Història i de la cultura jurídiques en la formació dels juristes. Història crítica del Dret. La nova història institucional. La historiografia jurídica i les seves escoles.

2. L'ordre jurídic medieval. Religió i Dret. La formació del *ius commune*. El naixement del jurista: escoles i universitats. El *ius commune* en les diferents branques jurídiques. Drets propis i pluralisme jurídic. Els drets dels regnes peninsulars.

3. Itineraris jurídics de l'Edat Moderna: Renaixement i humanisme jurídics. La Monarquia Universal: estat, guerra, hisenda, govern, gràcia i justícia. Una primera "globalització": el problema de la conquesta d'Amèrica i de la incorporació de les Índies. El règim de Nova Planta. Dret i comerç: el *ius mercatorum*.

4. Crisi del Dret al final de l'Antic Règim. Iusnaturalisme racionalista. Sistema normatiu de l'Estat liberal del Dret. Revolució burgesa i Dret. Constitucions espanyoles (1812-1931). Codificació. Diversitat jurídica existent a Espanya.

5. Història del dret social a l'etapa contemporània. Anàlisi amb perspectiva de gènere de les principals normes socials aprovades en el trànsit de l'estat liberal a l'estat intervencionista.

6. Segona república espanyola. Totalitarismes i dictadura franquista.

Metodologia

El desenvolupament de la docència de l'assignatura i de la formació de l'alumnat es fonamenta en les següents activitats:

(i) Dirigides: les que es realitzen a les classes de teoria (40,5 hores).

Els professors faran una explicació analítica de cada un dels temes d'estudi. A través de la lliçó magistral es pretenen transmetre els coneixements bàsics del Programa, estimular l'interès per l'anàlisi històrica, i donar resposta als dubtes dels estudiants de manera col·lectiva.

L'alumnat analitza i resol juntament amb el professorat textos històrico-jurídics. Amb caràcter general els comentaris s'elaboraran a classe tot i que la seva preparació es podrà fer per escrit abans de la classe. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació crítica de la normativa històrica relacionades amb el contingut essencial explicat a les classes teòriques.

El seu objectiu és fomentar l'adquisició de les diferents competències transversals per part dels estudiants. A classe es treballaran diferents aspectes del Programa des d'un punt de vista empíric, a través de l'ús de textos legals, que cada alumne haurà treballat prèviament amb les lectures o materials indicats. Es treballarà i millorarà la comprensió lectora, la recerca crítica d'informació, la redacció, el treball individual i en equip, així com les competències orals.

(ii) Supervisades: tutories pels alumnes (4,5 hores).

(iii) Autònomes: treball extern de l'alumnat (100 hores).

Treball individual dels alumnes a partir de lectures i de la recerca d'informació.

El treball dirigit es complementa amb el treball individual i en grup. L'objectiu d'aquesta activitat és potenciar la independència de l'estudiant en el procés d'aprenentatge i proporcionar-li eines analítiques que fomentin la seva capacitat crítica.

Tutories. El procés d'aprenentatge serà supervisat pels professors a través de tutories. Els professors estaran a la seva disposició en els horaris prèviament establerts per a això, per resoldre dubtes i seguir l'evolució general del curs.

Campus Virtual o Aula Moodle de l'assignatura.

En l'ensenyament presencial el Campus Virtual és un instrument útil, que permet als estudiants disposar d'un espai complementari a través del qual puguin accedir a diferents materials docents que el professor consideri importants per aprofundir en els continguts de l'assignatura.

El conjunt de les activitats es concretaran en cada grup a l'aula moodle, activada la primera setmana del curs. En aquest espai es concretarà de manera precisa el cronograma d'activitats tant avaluable com no avaluable. Les dates fixades són inamovibles, sense perjudici que de manera excepcional i per causes de força major es puguin modificar, amb preavís suficient.

(iv) Avaluació: 5 hores.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	24,5	0,98	1, 2, 6, 8, 10, 13
Presentacions orals, realització comentaris i test a l'aula	25,5	1,02	1, 2, 3, 12
Tipus: Autònomes			
Avaluació	5	0,2	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13
Estudi	35	1,4	1, 2, 5, 8, 9, 10
Lectura de textos i preparació debats a l'aula	35	1,4	1, 2, 6, 8, 10, 13
Recerca materials i preparació activitats avaluables	25	1	3, 4, 5, 6, 9, 11

Avaluació

Les activitats d'avaluació es poden realitzar al llarg del curs en part de manera individual i en part, en grup. L'avaluació és continuada i s'organitza en funció de les activitats formatives anteriorment descrites.

El sistema d'avaluació continuada combina l'assistència a les classes teòriques, la participació a les classes pràctiques, la realització de les activitats avaluables (amb un pes global del 50%) i la superació de l'examen final (amb un pes global del 50%). És requisit imprescindible superar la prova final amb un 5 per tal de que es faci mitja amb la resta d'activitats avaluables.

Les activitats avaluables es distribueixen de la manera següent:

- 1 prova de síntesi final amb el valor d'un 50 % del total de qualificació. En el cas que no s'obtingui la nota (5) per avaluació continuada, l'estudiant pot optar per la reavaluació.

- 2 activitats avaluables amb un valor del 50% del total de la qualificació. Cada professor responsable del grup a inici de curs publicarà de manera detallada a l'aula moodle el cronograma de les activitats avaluables, distribuïdes al llarg de les 15 setmanes de classes.

Aquestes activitats avaluables es realitzaran principalment a l'aula, i consistiran en la elaboració de comentaris de text o test a l'aula (20% de la nota) i les presentacions orals / debats a l'aula coordinades pels professors (30% restant). No obstant això, pot haver-hi alguna modificació respecte a la tipologia, en el benentès que aquesta sempre s'ha d'adaptar a les competències i als percentatges d'avaluació especificats al quadre d'Activitats d'Avaluació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentaris de text / test a l'aula	10%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13
Debats / Presentacions orals a l'aula/ Proves escrites	40%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13
Proves escrites	50%	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13

Bibliografia

Bibliografia recomanada:

Bartolomé CLAVERO, *Manual de historia constitucional de España*, Madrid, Alianza Editorial, 1989.

Francisco TOMÁS Y VALIENTE, *Manual de Historia del Derecho*, Madrid, Tecnos, 1983 (4ª edº).

José Antonio ESCUDERO, *Curs d'Història del Dret: fonts i institucions políticoadministratives*, San Vicente del Raspeig, Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2008.

Guadalupe GÓMEZ FERRER-MORANT, "Hacia una redefinición de la identidad femenina: las primeras décadas del siglo XX", *Cuadernos de historia contemporánea*, ISSN 0214-400X, Nº 26, 2004, págs. 9-22.

Paolo GROSSI, *Europa y el Derecho*, Barcelona, Crítica, 2007.

Paolo GROSSI, *El orden jurídico medieval*, Madrid, Marcial Pons, 1996.

António M. HESPANHA, *Cultura jurídica europea. Síntesis de un milenio* (edº d'A. Serrano), Madrid, Tecnos, 2002.

Marta LORENTE, Jesús VALLEJO (coords.), *Manual de Historia del Derecho*, València, Tirant lo Blanch, 2012.

Tomás DE MONTAGUT, *Història del Dret espanyol*, Barcelona, UOC, 1999.

Gloria NIELFA, ¿El siglo de las mujeres?, *Cuadernos de historia contemporánea*, ISSN 0214-400X, Nº 21, 1999, págs. 63-82.

Sebastià SOLÉ, *Lliçons d'Història del Dret i de les Institucions* (autoedició).

Arenal: Revista de historia de mujeres, ISSN 1134-6396, Vol. 1, Nº 1, 1994 (Ejemplar dedicado a: La historia de las mujeres en Europa. Revisión teórica y metodológica).